

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/176/2014/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

122/2015. (III. 26.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2014. március 18-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2015. március 26-án megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a vele szemben 2014. február 27. és 28. napján foganatosított rendőri intézkedés (rendőri fellépés módja, igazoltatás, előállítás), kényszerítő eszköz (bilincs) alkalmazása és annak sérülést okozó módja, és az intézkedés (igazoltatás, előállítás oka és célja közlése) elmulasztása, valamint a hangnem és bánásmód miatt 2014. március 18-án, postai úton terjesztette elő panaszát, amit 2014. április 7. napján kiegészített.

I.

1) a) A panaszos a panaszügy előzményeként az alábbiakat adta elő. A panaszos saját tulajdonú ingatlanal rendelkezik, amelyben azonban ritkán tartózkodik, elsősorban az egyetemi szorgalmi időszakban, akkor is csak hétköznapiokon. A panaszos az alatta lakó szomszédjával régóta haragos viszonyban van: ha a panaszos megmozdul, a szomszéd minden miatt kiabál vele, és bejelentést tesz a rendőrségen. A lakótelepi házak adottságaiból következően elkerülhetetlen, hogy ha akár meztláb járkal a panaszos, akkor is hallhatja más.

b) A panaszos előadta, hogy 2014. február 27-én kora délutántól hét személy tartózkodott a lakásában: egyetemi csoporttársak és két egyetemi oktató. Azért gyűltek össze, hogy az

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

államvizsgára való felkészülést megbeszéljük. A személyek hajnalig voltak a panaszos lakásában.

23 óra 30 perckor megjelent a panaszos lakásán két rendőr: egy rendőr nő és egy férfi, s még egy civil ruhás férfi is velük volt. Szinte végig a rendőr nő beszélt a panaszoshoz, mindvégig arrogánsan, a másik rendőr ritkán szólt közbe. A rendőr nő azt mondta, négy bejelentés érkezett a rendőrségre hangoskodás miatt, ezért érkeztek ki. A rendőr nő érdekes hanglejtéssel megkérdezte, hogy a panaszos szülei-e a lakás, a panaszos mondta, hogy ő a tulajdonos. Két perccel később a rendőr nő közölte, hogy meg fogja bíróságolni a panaszost. A panaszos azon kérdésre, hogy mi az oka, csak azt válaszolta, hogy 15 percig hallgatóztak az ajtónál, ők is hallották a hangoskodást, és a panaszos a lakás tulajdonosa. A rendőrök elkérték a panaszos adatait, a panaszos eleget tett a kérésnek. A rendőr nő közölte a panaszossal és a lakásban tartózkodó hét másik személlyel, hogy „másnak a munkahelye múlhat azon, hogy nem hagyják pihenni.” A panaszos azt mondta, hogy nem hangoskodtak, nem követtek el szabálysértést, illetve nem ír alá semmit. A panaszos azt is elmondta, hogy a rendőri fellépés az alatta lakó 36 éves nő személyes bosszújának következménye, aki egyébként pszichiátriai kezelés alatt áll. A panaszos és a lakásban tartózkodó barátai ekkor együttesen ismételték megkérdezték, mit követtek el. A rendőr azt válaszolta, hogy „a szabálysértési törvényben le van írva, olvassa el”. A rendőr nő pedig azt mondta, hogy „ne kelljen még egyszer kijönni, mert akkor elviszünk”. Ezt követően elmentek a rendőrök.

c) 2014. február 28-án 1 óra 50 perckor ismét csengettek a panaszosnál. Ekkor már összesen négy rendőr, az előzőleg említettek mellett további két rendőr is megjelent. A rendőr nő azonnal, arrogáns stílusban azt kérdezte: „nem sikerült befejezni a bulit?” A rendőrök bementek a lakásba, és minden ott tartózkodó személy adatait rögzítették, majd felszólították a panaszost, hogy vegye a kabátját és az iratait. A panaszos azon kérdésére, hogy mi az intézkedésük oka, miért állítják elő, nem kapott választ, mindössze annyit kérdezett a rendőr nő, hogy van-e a panaszosnál szűrő- vagy vágóeszköz, amire a panaszos nemleges választ adott. A panaszos szerette volna a mobiltelefonját magával vinni, de a rendőr nő azt nem engedte meg.

A rendőr nő a panaszost megbilincselte, azt jól megszorította, éreztette a panaszossal, hogy rendőr és „magasabb rendű”, mint a panaszos, aki egyetemista. A panaszos másnap a társaitól tudta meg, hogy – amíg a panaszos az iratait kereste – a rendőr nő és az előzőleg is ott járt rendőr azon tanakodtak, hogy megbilincseljék-e a panaszost. A rendőr nő a bilincs alkalmazása mellett döntött, miközben azt mondta: „hadd élvezze”. A rendőrségi gépkocsihoz végig a rendőr nő rángatta maga után a panaszost, mintha bűnöző lenne (közben azt is kérdezte tőle „miért nem sírsz?”). A gépkocsihoz érve azt mondta a panaszosnak: „nem tudom, milyen szado lehetsz, de remélem, örülsz a bilincsnak. Nekünk lenne fontosabb dolgunk is, mint hogy téged kocsiháztassunk!”. Mindezt hallotta a többi rendőr is, a panaszos látta az arcukon a döbbenetet. A bilincs előre helyzetben volt a panaszoson, ami megsértette a kezét, amikor a rendőr nő a lépcsőházon keresztül rángatta. A bilincs által okozott sérülések napokig látszódtak a panaszos kezén. A panaszos álláspontja szerint nem tanúsított olyan magatartást, ami a bilincselést indokoltá tette. A panaszos jelezte a rendőr nőnek, hogy a sérülése miatt orvosi ellátást kér, de nem tettek eleget kérésének. (A rendőr nő csak nevetett, mondván „majd meggyógyul”, illetve azt is mondta, hogy „szado közben megsérült”).

Amikor beértek a D.-i Rendőrkapitányságra, a rendőr nő szembeállította a fallal kb. 5 percre. Később egy másik rendőr nő – akinek magatartását a panaszos nem kifogásolja – átvizsgálta a

panaszos ruházatát. A panaszos lakásán intézkedő rendőr nő ezt követően közölte a panaszossal, hogy az 1. számú fogda az övé, „ott őrzönghet, de egyedül nem fog menni”. Végig provokálta őt ez a rendőr nő, aki a gázsprayt is kivette a tokjából és végig a kezében volt, a panaszos szerint csak arra várt, mikor ad rá lehetőséget, hogy tudja vele szemben használni.

A panaszos 2 órától tartózkodott a fogdán. Továbbra sem engedték telefonálni, és senki nem szólt hozzá, nem történt érdemi intézkedés vele szemben. Kb. 4 óra 15 perc körül odament a panaszoshoz egy másik rendőr, aki megkérdezte tőle, miért van benn. A panaszos elmondta a vele történeteket, és a rendőr közölte, hogy hamarosan jönni fog valaki és kihallgatják a panaszost.

Később kihallgatták a panaszost, ami 5 percig tartott: egyeztették a panaszos adatait, nyilatkoztatták a személyi körülményeire vonatkozóan, és a kihallgatást végző rendőr közölte, hogy a panaszos „nem fogadta el a bírságot, de a szabálysértést elismerte”. A panaszos azt mondta, hogy ez nem így történt. A rendőr egy papírra mutatott, és azt mondta, itt az szerepel. Adtak neki egy igazolást, és azt mondták, ha szabadulni akar, írja alá. A panaszos aláírta, de a tartalmát nem tudta megismerni. 4 óra 25 perckor bocsátották szabadon.

A panaszosnál nem volt sem pénz, sem telefon, de két rendőr felajánlotta, hazaviszi. A panaszos ezt elfogadta, és a lakása közeléig elvitték gépkocsival.

d) Miután a panaszost beszállították a rendőrkapitányság épületébe, három barátja utánuk ment taxival, hogy pénzt és a mobiltelefonját utána vigyék. A rendőrség épületében azonban a rendőr nő elküldte őket, és nem hagyhattak ott a panaszosnak semmit sem. A panaszos lakásában maradt barátai csak akkor tudták értesíteni a panaszos szüleit, amikor már hazaért, így szinte velük egy időben ért a lakásba. A panaszos nem ment el orvoshoz láttelelet céljából, mert lelkileg teljesen összetört, csak hazaérni szeretett volna mielőbb.

A panaszos másnap a mellette lakó szomszédal beszélt, aki nem hallott semmit az állítólagos hangoskodásból.

d) A panaszos a lakásban kétszer megjelent, őt megbilincselő rendőr nő és a vele első alkalommal kiérkező rendőr magatartását, hangnemét sérelmezi. A többi rendőr magatartását normálisnak, kulturáltnak tartja, de – szerinte – az egész légkört megmérgezte a rendőr nő arrogáns viselkedése, akitől szemmel láthatólag tartottak a többiek. A panaszos megítélése szerint szükségtelen és aránytalan volt a vele szembeni rendőri fellépés. A bilincselés lelki és testi sérülést okozott neki. A panaszos nem követett el a lakásban tartózkodókkal csendháborítást, így az előállításnak jogalapja sem volt. Ha szabálysértést követett volna el, akkor a lakásban tartózkodó többi személyt is elő kellett volna állítani, ami azonban nem történt meg.

2) A Testület felhívta a panaszos figyelmét, hogy lehetősége van a lakásában a rendőri intézkedés idején tartózkodó személyeket tanúként megjelölni. Azok közül kettő megküldte nyilatkozatát a Testület részére.

a) Az egyik tanú (a panaszos évfolyamtársa) előadta, hogy a kérdéses este kulturált baráti összejövetelként telt, ahol beszélgettek, jól érezték magukat. Többek közt egy nyugdíjas

tanáruk is velük töltötte az estét. Zene szólt, de nem túl hangosan, egyik szomszéd sem jött át, azzal, hogy a társaság zavarná őket, többek közt az sem, aki később több alkalommal is kihívta rájuk a rendőrséget. A rendőrök kétszer jöttek ki a panaszos lakására, és második alkalommal bilincsből vitték el őt. Nem mondták el neki, hogy miért viszik el, és azt sem hogy miért bilincselik meg. Nem vihette magával a telefonját, mondván ott nem lesz rá szüksége. Nem világosították fel a helyzetről, hogy milyen szabálysértést követ el, amiért így jártak el vele, egyszerűen csak elvitték. Nem mondták el azt sem, hogy azért bilincselik meg, mert joguk van rá, „a szabálysértés folytatása miatt”, hiszen akkor már másodjára jöttek ki. A panaszos hagyta, hogy „megmottozzák”, nem tanúsított ellenállást, amiért indokolt lett volna a bilincs használata. Még arról sem szóltak neki, hogy öltözzön fel rendesen, mert egy hideg előállítóban fog eltölteni egy pár órát. A tanú továbbá előadta, hogy tudomása szerint a rendőrségen fehéreneműig vetkőztették a panaszost.

b) A másik tanú (úgyszintén a panaszos évfolyamtársa) úgy nyilatkozott, hogy a kérdéses napra egy csoportos összejövetelt szerveztek a panaszosnál, ahol két tanáruk is jelen volt. Az este nagy része az idősebb tanáruk kirándulásának élménybeszámolójáról szólt, ahol képeket nézegettek és beszélgettek. Később, miután a tanárok elmentek, a társaság kisebb része még tovább maradt. Ekkorra már a hálósoba ajtaját is behajtották és kint gyűltek össze az étkezőben. Halkan szólt a zene. Éjfél után rendőrök érkeztek, akik a társaság tagjainak többszöri kérdése ellenére sem közölték velük, hogy ki tett bejelentést a „hangoskodás” miatt (ugyanakkor sejtették, hogy az alattuk lévő szomszéd lehetett, mivel már többször tett a nő olyan megnyilvánulást a panaszos felé, amivel nem a szimpatizálását mutatta ki). Ekkor a panaszos beinvitálta volna őket, hogy nézzék meg: nincs semmi buli - az elhangzottakkal szemben. Később még egyszer kijöttek, egy állítólagos újabb bejelentés miatt. Ekkor már mindenki készülöben volt haza. A tanú ott aludt volna a panaszosnál. Beljebb jöttek a folyosóra és se szó se beszéd, már el is kezdték a szerintük jogos intézkedést. Megbilincseltek a panaszost és elvitték. Mikor megkérdezték, miért csinálják ezt, azt mondták, ez nem órájuk tartozik. A panaszos nem vihette magával telefont (azt mondták, hogy a rendőrségen úgysem használhatja), sőt akkor se hívhatott fel senkit. A társaság tagjai ott maradtak a panaszos lakásában, hogy ne maradjon őrizetlenül és várták, hogy mikor kapnak róla valami jelet, mivel azzal se voltak tisztában, hova és miért vitték el. Értesítették a panaszos szüleit, mivel még ezt se engedték neki.

II.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) A rendőrség által megküldött dokumentumok alapján a panaszossal szemben a D.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Járőr- és Őrszolgálati Alosztály egy r. főtörzsőrmester nője és egy r. őrmestere intézkedett. Második alkalommal a két rendőr mellett még egy járőrpáros (egy r. törzsőrmester és egy r. főtörzsőrmester) érkezett erősítésnek.

2) Az előállítás végrehajtásáról, kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés az alábbiakat tartalmazza.

2014. február 28-án (ez azonban a dokumentum későbbi részében szereplő adatok alapján nyilvánvalóan elírás, helyesen 2014. február 27-én) 23 óra 25 perckor a D.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Járőr- és Őrszolgálati Alosztály r. főtörzsőrmester nője és r. őrmestere az ügyelet utasítására megjelentek a panaszos lakóházában, mivel onnan bejelentés érkezett csendháborításról. A rendőrök felvették a kapcsolatot a bejelentővel, az eggyel fentebbi emelet egyik lakójával. A bejelentő a rendőrök kérdésére elmondta, hogy két kiskorú gyermekkel lakik, és a felette lakó hölgy (a panaszos) nagyon gyakran rendez éjszakába nyúló bulikat a lakásban, azok jelentős zajjal járnak, és nagyon zavarják őket, nem tudnak attól aludni. A bejelentő már többször próbálta kérni a panaszost, hogy legyen tekintettel rájuk, de ő nem tett eleget a kérésnek, mondván, hogy az az ő lakása, azt csinál, amit akar. A bejelentő behívta a rendőröket a lakásába, ahol ők is meggyőződhetnek arról, hogy hangosan buliznak, nevetgélnek, szaladgálnak a felette levő lakásban. A zaj jelentős és zavaró volt.

Ezt követően a rendőrök felmentek a panaszos lakásába, ahol őt igazoltatták. A lakásban akkor egy 7 fős fiatalokból álló társaság tartózkodott. A panaszossal szemben helyszíni bírságot szabtak ki a rendőrök az elkövetett szabálysértés miatt. Mire azonban a rendőrök a formanyomtatványt kitöltötték, addigra a panaszos meggondolta magát, hogy nem ír alá semmit sem, ezért a rendőrök közölték vele, hogy ellene szabálysértési feljelentést fognak tenni. A rendőrök arra is felhívták a panaszos figyelmét, amennyiben továbbfolytatja a szabálysértést, elő kell majd állítaniuk, amit a panaszos tudomásul vett.

Ezt követően, 1 óra 40 perckor az ügyelet visszaküldte a r. főtörzsőrmester nőt és a r. őrmestert a helyszínre, mert a bejelentő újból bejelentést tett, hogy a rendőrök távozását követően, fél óra elteltével ismét hangoskodni kezdett a társaság. A helyszínre irányítottak még egy járőrpárt. A rendőrök a helyszínen ismételt meghallgatták a bejelentőt, ismételt bementek a lakásába, ahonnan ugyanolyan hangoskodást tapasztaltak.

A rendőrök felvették a kapcsolatot a szomszédban lakó személlyel, aki felháborodva mesélte el, nagyon gyakran előfordul, hogy a bulik miatt nincs nyugalomuk, a hangoskodás áthallatszik hozzájuk, nem tud pihenni három gyermekével.

A r. főtörzsőrmester nő és a r. őrmester ezt követően közölték a panaszossal, hogy szabálysértés továbbfolytatása miatt előállítják a D.-i Rendőrkapitányságra, amit tudomásul vett.

A panaszost panasz- és sérülésmentesen elhelyezték az 1. sz. előállító helyiségben, személyes tárgyait pedig az 1. sz. szekrénybe tették. A panaszos priorálása negatív eredménnyel járt.

A jelentés szerint 2014. február 28-án 2 órakor a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. §-ának (1) bekezdés 1. fordulata alapján a panaszost igazoltatták, a 31. § (1) bekezdése alapján ruházatát átvizsgálták, és a 33. § (2) bekezdés f) pontja I. fordulata alapján (szabálysértést felszólítás ellenére folytató személy) előállították.

A panaszossal szemben a lakóházban, az Rtv. 48. §-ának c) pontja alapján, szökés megakadályozása érdekében, bilincset alkalmaztak: 2 órától 2 óra 10 percgig, a kezek előre, illetve hátra bilincselésével (a jelentésben nincs megjelölve).

A rendőri intézkedés során a panaszosnak sérülése, a kényszerítő eszköz alkalmazása során anyagi kára nem keletkezett.

A panaszos az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdése alapján hozzátartozója (képviselője) kiértesítését nem kérte. Az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése alapján továbbá az előállítás okáról szóló tájékoztatót és az annak idejéről szóló igazolást kiadták. Az előállító egységben történő elhelyezéssel kapcsolatban a panaszos a 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet 2. §-ának (8)-(9) bekezdése, és a 19/1996. (VIII. 23.) ORFK utasítás 36/A. alapján jogairól és kötelezettségeiről szóló írásos tájékoztatást megkapta.

A dokumentum nem tartalmazza, hogy az előállítás oka mikor szűnt meg, és milyen következménnyel.

A panaszos ellen, az általa elkövetett cselekmény miatt a rendőrök szabálysértési feljelentést tettek.

3) Az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a panaszos igazoltatása, átvizsgálása és előállítása jogszerű és szakszerű, a bilincs alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

4) Az előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszossal szemben az Rtv. 33. §-a alapján (a pontos okot a dokumentum nem tartalmazza) személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítottak. Kezdeté 2014. február 28. 2 óra, vége 4 óra 25 perc, amikor szabadon bocsátották.

A panaszos hozzátartozója (képviselője) kiértesítését nem kérte. Előállításával és a rendőri intézkedés módjával szemben panasszal nem élt, elélezést nem kért.

A panaszos a dokumentumot – amely tartalmazza egyebek mellett a Testület elérhetőségét – aláírta.

5) A rendőrség továbbította a Testület részére a letéti tárgyakról szóló jegyzéket, amelynek tanúsága szerint a panaszostól az ott felsorolt tárgyakat 2014. február 28-án 2 órakor vették át, majd azokat visszakapta (utóbbinál a pontos óra és perc nem szerepel).

6) A panaszos mint eljárás alá vont személy meghallgatásáról készült jegyzőkönyv tanúsága szerint a meghallgatás 2014. február 28-án 4 órakor kezdődött és 4 óra 15 percig tartott. A panaszos meghallgatását egy r. főtörzsőrmester folytatta le. A panaszos – az előírt törvényi figyelmeztetéseket követően – úgy nyilatkozott, hogy nem kíván vallomást tenni.

7) A panaszos ellen a vele szemben intézkedő két rendőr szabálysértési feljelentést tett a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 195. §-a szerinti csendháborítás szabálysértése miatt.

A feljelentés az Állásfoglalás II. rész 2) pontjában ismertetett jelentésben foglaltakkal szó szerint megegyező eseteleírást (tényállást) tartalmaz, ezért annak ismertetésétől a Testület eltekint.

8) A panaszossal szemben intézkedő r. főtörzsőrmester nő utólag (2014. április 25-én) jelentést készített a panaszolt rendőri intézkedéssel kapcsolatban.

A jelentés az Állásfoglalás II. rész 2) pontjában ismertetett jelentésben foglaltakkal szó szerint megegyező eseteírást (tényállást) tartalmaz, annyi kiegészítés szerepel benne, hogy amikor elsősorban a rendőrök bementek a panaszos lakásába, ott a helyszíni bírság kiszabásához szükséges formanyomtatvány kitöltése során a panaszos „egy, az édesanyjával folytatott gúnyos hangvételű telefonbeszélgetés hatására úgy döntött, nem ír alá semmit”.

9) A Testület felvilágosítást kért a D.-i Rendőrkapitányság vezetőjétől a panaszolt rendőri intézkedés kapcsán, illetve kérte, hogy az intézkedő rendőrök számos részletkérdés tekintetében nyilatkozzanak a 2014. február 27-ei és 28-ai intézkedéssel kapcsolatban.

A Testület felvilágosítás-kérése alapján a panaszossal szemben intézkedők közül a r. főtörzsőrmester készített jelentést, amely az Állásfoglalás II. rész 1-8) pontjaiban írtakhoz képest az alábbi kiegészítő információkat tartalmazza. Az intézkedésben résztvevő r. őrmester nem készített jelentést.

Az első kiérkezés alkalmával a rendőri intézkedés a panaszos által elkövetett csendháborítás szabálysértése miatti helyszíni bírság felajánlása volt, amit azonban a panaszos – az intézkedés alatt, a rendőri felszólítás ellenére – édesanyjával történő egyeztetést követően nem fogadott el, ezért szabálysértési feljelentéssel éltek. Ennek „jogalapja a 2012. évi II. törvény, célja a jogkövető magatartás kikényszerítése”. Arra a kérdésre, hogy hogyan tettek eleget az Rtv. 20. §-ában foglalt, az intézkedés tényének és céljának közzétételére vonatkozó kötelezettségüknek a rendőrök, azt a választ adta a r. főtörzsőrmester, hogy az intézkedés kezdetén közölte nevét, beosztását és szolgálati helyét, valamint az intézkedés okát és célját. Az intézkedést „mindvégig kulturáltan, kiegyensúlyozott hangnemben és a hatályos jogszabályoknak megfelelően” folytatta le. A r. főtörzsőrmester felszólította a panaszost, hogy a csendháborítást fejezze be, amennyiben azt továbbfolytatja, előállításáról kell intézkedniük. A r. főtörzsőrmester szerint életszerűtlen a panaszos azon állítása, hogy nem tájékoztatták őt a megvalósított jogellenes magatartásról, mivel a rendőrök odaérkezése egyértelmű ügyeleti utasításra történt, amiről tájékoztatták a panaszost.

A második rendőri intézkedés tekintetében a r. főtörzsőrmester jelentése azt tartalmazza, hogy ismételen az ügyelet utasítására mentek ki, ahol a szabálysértés elkövetését a helyszínen levő négy rendőr, és két tanú tapasztalta. A magánlakásba nem mentek be, a folyosón intézkedtek a rendőrök. Az igazoltatásnak és a kényszerítő eszköz alkalmazásának a jogalapja a panaszos által folytatólagosan elkövetett szabálysértés, az intézkedés célja pedig az ott lakó állampolgárok alkotmányos jogának biztosítása volt. Az intézkedés oka és célja közzétételére vonatkozó kérdésre ez esetben is úgy válaszolt a r. főtörzsőrmester, hogy az intézkedés okát és célját közölte. A jelentés szerint a panaszos „az intézkedés során nagyképű, flegma, lekezelő magatartást tanúsított”, „sem szomatikusan, sem verbálisan nem ellenkezett a kényszerintézkedéssel szemben, ellenben mindvégig cinikus hangnemben, becsmérlően konstatálta” az intézkedést. A r. főtörzsőrmester arra a testületi kérdésre, hogy mi volt a bilincselés jogalapja és indoka, azt a választ adta, hogy a panaszos „ittasságából fakadólag, hangulatingadozásai közben támadásától tartani lehetett”, ezért döntött a bilincselés mellett, amit testi kényszer nélkül hajtott végre. Jogalapként az Rtv. 48. §-át jelölte meg. A panaszos előállításának jogalapja és célja tekintetében a r. főtörzsőrmester úgy nyilatkozott, hogy az intézkedés megkezdésekor közölte, hogy az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja miatt, mivel a szabálysértést továbbfolytatta, előállítja. Igazolást készített, amin a pontos időpontokat feltüntette. Az előállító helyiségbe befogadáson a r. főtörzsőrmester nem vett részt, azt egy r. törzsőrmester nő hajtotta végre, ahogyan a ruházatátvizsgálást is. A panaszosnak sérülése nem keletkezett. A panasz azon részével összefüggésben, hogy a r. főtörzsőrmester kivette a tokból

a gázspray-t, a rendőr úgy nyilatkozott, hogy az nem felel meg a valóságnak, azt a panaszos nem is láthatta, mivel az mindvégig szolgálati hordó módban, a taktikai övében volt. A jelentés szerint a panaszos még a lakásán, telefonon értesítette az édesanyját az előállításról, illetve a r. főtörzsőrmester nem adott olyan utasítást a panaszosnak, hogy a mobiltelefonját hagyja otthon, azt semmi nem indokolta. A r. főtörzsőrmester egyébként nem találkozott a panaszos barátaival a rendőrkapitányságon, velük nem beszélt.

III.

A panaszos sérelmezte beadványában a rendőrök szolgálati fellépésének módját (az intézkedés oka és célja közlésének elmaradását), az előállítását, annak időtartamát és körülményeit, illetve a bilincs alkalmazását és annak sérülést okozó módját. Panaszolta továbbá a rendőri hangnemet és bánásmódot.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – **megállapította, hogy a rendőri fellépés és intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye Szabadság és Felelősség fejezetének II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jogát, a IV. cikke szerint személyes szabadsághoz való jogát, VI. cikkében foglalt személyes adatok védelméhez való jogát, a XX. cikkben foglalt testi épséghez való jogát, továbbá a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát az alábbiak szerint.**

1) A Testület elsőként azt értékelte, hogy a rendőrség a panaszost (és társait) indokoltan, kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában vonta-e intézkedés alá.

A panaszos beadványában arról számolt be, hogy évfolyamtársaival és oktatóikkal összegyűltek a tulajdonát képező lakásban, hogy az egyetemi államvizsgára való felkészülést megbeszéljék, a lakásban azonban nem volt hangoskodás, csak a szomszédokkal való nézeteltérésen alapult a rendőri fellépés. A rendőrségtől származó információk szerint a rendőrök mindkét alkalommal az ügyelet utasítására jelentek meg a panaszos lakásán, mivel a házból bejelentés érkezett csendháborításról. A bejelentő lakásába bementek a rendőrök, akik meggyőződhetnek arról, hogy a panaszos lakásában hangoskodnak. A rendőrök szerint a zaj jelentős és zavaró volt.

Az Rtv. 1. §-ának (2) bekezdés 2. pontja szerint a rendőrség az Alaptörvényben, az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében.

Az Rtv. 11. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az Rtv.-ben foglaltak figyelembevételével – engedelmeskedni, a közbiztonságot és a közrendet, ha kell, élete kockáztatásával is megvédeni.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A Szolgálati Szabályzat 9. §-a szerint a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki, vagy helyszíni bírság kiszabása helyett – ha a szabálysértési eljárásról szóló törvényben megállapított feltételek fennállnak – szóbeli figyelmeztetést alkalmaz. A szóbeli figyelmeztetés során a rendőr a szabálysértés elkövetését elismerő személyt felszólítja a tevékenysége abbahagyására. A rendőrt közigazgatási bírsággal sújtandó szabályszegés észlelése vagy tudomására hozása esetén abban az esetben terheli a közigazgatási hatósági eljárás lefolytatása érdekében szükséges intézkedési kötelezettség, ha ilyen jellegű szolgálati feladat ellátására kapott utasítást, vagy intézkedése során ilyen jogsértést észlel, és – amennyiben ez az eljárás lefolytatásának jogszabályi feltétele – rendelkezik a tevékenység ellátáshoz, illetve a szabályszegés dokumentálásához szükséges technikai eszközzel.

A Szabs. tv. 149. pontja (195. §-a) határozza meg a csendháborítás tényállását. A szabálysértést az követi el, aki lakott területen, az ott levő épületben, vagy az ahhoz tartozó telken, tömegközlekedési eszközön, továbbá természeti és védett természeti területen indokolatlanul zajt okoz, amely alkalmas arra, hogy mások nyugalma, illetve a természeti vagy a védett természeti értéket zavarja.

A Testület a vonatkozó jogszabályhelyek ismertetését követően utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a szabálysértési hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését – akkor, amikor a rendőrség az intézkedés jogalapjaként szabálysértés elkövetésére hivatkozik – az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, felmerülhetett-e bármely jogellenes cselekmény elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőrség oldalán intézkedési kötelezettséget keletkeztethetett.

A Testület megítélése szerint a szabálysértés elkövetésének gyanúja bizonyosan olyan körülmény, amely a közrend védelme érdekében az Rtv. idézett 13. §-a alapján intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A Testület megállapítása szerint jogszerű volt a rendőri fellépés mindkét esetben, ami által nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

2) A panaszos beadványában sérelmezte, hogy a rendőrök nem közölték a rendőri intézkedés okát és célját. Az első alkalommal a panaszos azon kérdésére, hogy miért akarják megbírságot, azt a választ kapta, hogy a rendőrök hallgatóztak az ajtónál, hallották a hangoskodást, és a panaszos a lakás tulajdonosa. A panaszos azon kérdésére, hogy mit követett el, azt a választ kapta, hogy „a szabálysértési törvényben le van írva, olvassa el”, illetve „ne kelljen még egyszer kijönni, mert akkor elviszünk”. A második alkalommal a panaszos azon kérdésére, hogy mi a rendőri intézkedés, illetve az előállítás oka, nem kapott választ. Az egyik tanú nyilatkozata a panasz ezen része tekintetében azt tartalmazza, hogy a rendőrök nem mondták meg a panaszosnak, hogy miért viszik el, nem adtak felvilágosítást, hogy milyen szabálysértést követett el. A másik tanú úgy nyilatkozott, a rendőrök második kiérkezésekor „se szó se beszéd, el is kezdték a szerintük jogos intézkedést”.

A Testület a panasz ezen része vonatkozásában az alábbi megállapításokat teszi

a) Az Rtv. 20. §-ának (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedése során vagy az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti (pl. azonnali beavatkozás, fellépés szükséges), ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A szolgálati fellépés módját a Szolgálati Szabályzat 5. §-a részletezi. Annak (1) és (2) bekezdése szerint az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszagnak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja. A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel az előzőekben meghatározottak intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti.

A fent idézett jogszabályhelyek tehát kötelezettséggként írják elő a rendőrök részére az alkalmazni kívánt intézkedések tényének és céljának közlését, amelyet az intézkedés kezdetekor vagy – amennyiben az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti – azt követően kell megtenni.

Az elsődleges rendőrségi dokumentumban az szerepel, hogy az első kérés alkalmával a panaszossal szemben helyszíni bírságot szabtak ki a rendőrök az elkövetett szabálysértés miatt. De a panaszos később meggondolta magát, hogy nem ír alá semmit, ezért a rendőrök közölték vele, hogy ellene szabálysértési feljelentést fognak tenni. A rendőrök arra is felhívták a panaszos figyelmét, hogy amennyiben továbbfolytatja a szabálysértést, elő kell majd állítaniuk, amit a panaszos tudomásul vett. A második intézkedés alkalmával a rendőrök azt közölték a panaszossal, hogy szabálysértés továbbfolytatása miatt előállítják, amit tudomásul vett.

Az utóbb készített jelentésben a r. főtörzsőrmester ugyanezt ismétli meg, illetve úgy nyilatkozott, hogy az első intézkedés „jogalapja a 2012. évi II. törvény, célja a jogkövető magatartás kikényszerítése” volt, illetve közölte az intézkedés okát és célját. Tájékoztatták a panaszost arról is, hogy ügyeleti utasításra mentek ki. A második intézkedés tekintetében az utólagos jelentés azt tartalmazza, hogy az igazoltatás jogalapja a panaszos által folytatólagosan elkövetett szabálysértés, az intézkedés célja pedig az ott lakó állampolgárok alkotmányos jogának biztosítása volt. Az intézkedés oka és célja közlésére vonatkozó kérdésre ez esetben is úgy válaszolt a r. főtörzsőrmester, hogy az intézkedés okát és célját közölte.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján úgy ítélte meg, hogy az intézkedő rendőrök az intézkedés céljának közlésére vonatkozó kötelezettségüknek maradéktalanul nem tettek eleget, amely által sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga.

3) A panaszos ugyan kifejezetten nem sérelmezte, de a Testület vizsgálta a panaszossal szemben foganatosított igazoltatás és ruházatátvizsgálás jogszerűségét, és az alábbi megállapításokat tette.

a) Az Rtv. 29. § (1) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A rendőrségtől kapott tájékoztatás szerint a panaszost az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés 1. fordulata alapján igazoltatták.

A Testület elfogadja azt az érvelést, hogy a panaszos igazoltatása közrendvédelmi célból szükséges volt, álláspontja szerint azzal a panaszos személyes adatok védelméhez való joga nem sérült.

b) A rendőri jelentés szerint a rendőrök a panaszos ruházatát az Rtv. 31. §-ának (1) bekezdése alapján átvizsgálták.

A hivatkozott törvényhely szerint az, akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapította, hogy az igazoltatást követő ruházatátvizsgálást indokoltan hajtották végre a rendőrök, amely a panaszos személyes integritáshoz való jogát jogszerűen korlátozta.

4) A Testület vizsgálta a panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszköz jogszerűségét is.

a) A panaszbeadvány szerint a panaszos nem adott okot a bilincselésre, a rendőr mintegy retorzióként bilincselte meg előre helyzetben: azt éreztette vele, hogy „magasabb rendű” a panaszosnál. A rendőrök azon tanakodtak, hogy megbilincseljék-e a panaszost, végül a rendőr nő azért döntött a kényszerítő eszköz alkalmazása mellett, hogy a panaszos azt „hadd élvezzé”. Az egyik tanú továbbá úgy nyilatkozott, hogy a panaszos együttműködő volt a rendőrökkel, nem adott okot a bilincselésre, aminek okát egyébként nem is közölték.

Az Rtv. 48. §-a tartalmazza a bilincs alkalmazásának lehetséges indokait. Ezen szakasz szerint a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére. Az Rtv. 61. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.

A bilincselés szabályait a Szolgálati Szabályzat 41. §-a részletezi, annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: a) aki erőszakos, garázda

magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja, c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget, f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

A Testület ehelyütt hivatkozik az arányosság követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, míg a (2) bekezdés szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár. Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésben rögzíti, hogy kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

A Szolgálati Szabályzat fentebb hivatkozott 39. §-ának (3) bekezdés szerint továbbá a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie: a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A vizsgált esetben az előállítás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés és a kapcsolódó parancsnoki vélemény a bilincselés okául és alapjául az Rtv. 48. §-ának c) pontját, azaz a szökés megakadályozása érdekében történő bilincshasználatot jelölte meg, amely 2 órától 2 óra 10 percig tartott. Az elsődleges dokumentum ugyanakkor semmilyen ténybeli indokot nem tartalmaz arra nézve, miért döntöttek a rendőrök a kényszerítő eszköz alkalmazása mellett. Nincs olyan körülmény sem az iratokban, ami arra utal, hogy testi kényszert alkalmaztak előzetesen a panaszossal szemben. A parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt.

A Testület további részleteket szeretett volna megtudni a bilincs alkalmazásával összefüggésben, nevezetesen: mi volt annak jogalapja és indoka, illetve megelőzte-e előzetes figyelmeztetés a kényszerítő eszköz alkalmazását. A r. főtörzsőrmester utólagos jelentése az előzetes figyelmeztetés tekintetében nem tartalmaz adatot. A kényszerítő eszköz alkalmazásának a jogalapja tekintetében úgy nyilatkozott, hogy a panaszos által folytatólagosan elkövetett szabálysértés volt, az intézkedés célja pedig az ott lakó állampolgárok alkotmányos jogának biztosítása. Később pedig úgy nyilatkozott, hogy a

bilincselés jogalapja és indoka az volt, hogy a panaszos „ittasságából fakadólag, hangulatingadozásai közben támadásától tartani lehetett”, ezért döntött a bilincselés mellett, amit testi kényszer nélkül hajtott végre. Jogalapként az Rtv. 48. §-át jelölte meg.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján az alábbi megállapításokat teszi. A rendőrségi jelentésből egyáltalán nem vált ismertté olyan konkrét körülmény, amely a panaszos szökésének veszélyére utalt volna (nem is életszerű, mivel a panaszos lakásában intézkedtek vele szemben), emiatt **a Testület a bilincsalkalmazás jogalapjaként megjelölt rendőrségi hivatkozást az Rtv. 48. § c) pontja vonatkozásában egyáltalán nem látta igazoltnak. Az utóbb hivatkozott, az Rtv. 48. §-ának b) pontja szerinti, a támadás megakadályozása érdekében történő bilincs alkalmazást pedig semmilyen korábbi dokumentum nem támasztja alá. Az eredeti dokumentumokban sem erre, sem pedig a panaszos ittasságára nem volt utalás.**

A bilincs alkalmazásának az Rtv. 48. § b) pontja szerinti oka pedig az alábbiak miatt nem volt jogoszerű. A fentebb említett jogszabályi rendelkezésekből következik, hogy amennyiben fenn is állt (volna) a támadás veszélye, még abban az esetben is csak akkor lett volna alkalmazható a bilincs – figyelemmel az Rtv. 15. §-ában és a 16. § (1) bekezdésben foglalt arányosság követelményére, illetve a Szolgálati Szabályzat 39. §-ában előírt fokozatosság elvére –, ha a testi kényszer alkalmazása nem vezetett volna eredményre; vagy már eleve kilátástalan lett volna az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazásának sikere. Testi kényszer alkalmazásáról, vagy annak megkísérléséről azonban egyáltalán nem számol be egyik rendőrségi dokumentum sem. Az enyhébb eszköz alkalmazásának sikerére vonatkozó kilátástalanságot ugyancsak nem tartalmaznak a rendőrségi iratok. A Testület továbbá megjegyzi, hogy a rendőrségi dokumentumok arra vonatkozóan sem tartalmaznak információt, hogy a panaszos ne lett volna együttműködő a hatósággal (ellenben az szerepel a jelentésben, hogy amikor közölték vele az előállítást, azt tudomásul vette). Ezzel összefüggésben pedig arra is rámutat a Testület, hogy a parancsnoki vélemény és kivizsgálás elkészítése során nagyfokú automatizmus figyelhető meg, ami jelen ügyben erősen szembetűnő, tekintettel arra, hogy semmilyen tényt nem rögzít a jelentés, ami a panaszos szökésére (vagy az utóbb felhozott támadás veszélyére) utal.

Fentiek alapján a Testület úgy ítélte meg, hogy a bilincs alkalmazása szükségtelen és aránytalan volt, ezért megállapította a panaszos emberi méltósághoz fűződő jogának súlyos sérelmét. A kényszerítő eszköz alkalmazását megelőző figyelmeztetés elhangzásának megtörténte tekintetében – az egymásnak ellentmondó bizonyítékok közül a panaszos (tanúval is megerősített) állítását tartotta meggyőzőbbnek – a Testület a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét állapította meg.

b) A bilincs megsértette a panaszos kezét, amikor a rendőr nő a lépcsőházon keresztül rángatta. A bilincs által okozott sérülések napokig látszódtak a panaszos kezén. A panaszbeadvány szerint a panaszos jelezte a rendőr nőnek, hogy a sérülése miatt orvosi ellátást kér, de nem tettek eleget kérésének. (A rendőr nő csak gúnyolódott rajta.) A panaszos ugyanakkor ezen állítását nem tudta dokumentummal alátámasztani, orvoshoz nem ment, látlet nem készült.

A kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés, illetve az előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a rendőri intézkedés során a panaszosnak sérülése nem keletkezett. A Testület a panasz ezen része tekintetében is további felvilágosítást kért a rendőrségtől, illetve

rákérdezett arra is, hogy a rendőrség milyen módon tett eleget a segítségnyújtási kötelezettségének. Az utólagos jelentésben az szerepel csupán, hogy a panaszosnak sérülése nem keletkezett, figyelmen kívül hagyták a panaszbeadvány ezen részét.

Az Rtv. 17. §-ának (2) bekezdése értelmében a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személyt erről értesüljön.

A Testület az egymásnak ellentmondó bizonyítékok alapján nem tudott megnyugtatóan állást foglalni a panasz ezen része tekintetében, ezért a bilincselés módja, továbbá az orvosi ellátás biztosításának mellőzése miatt a panaszos testi épséghez való jogának sérelme nem volt megállapítható.

5) A Testület vizsgálta a panaszos előállításának jogszerűségét, mellyel összefüggésben az alábbi megállapításokat teszi.

a) Az Rtv. 33. § (1) és (2) bekezdése taxatív felsorolja az előállítás okait. A rendőrségi dokumentumok egyezően azt tartalmazzák, hogy a panaszos előállításának jogalapja az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulata volt. Az Rtv. idézett 33. § (2) bekezdés f) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani. Az idézett törvényhely az intézkedő rendőr mérlegelésére bízta annak eldöntését, hogy előállítja-e az intézkedés alá vont személyt, vagy pedig adatait rögzítve később feljeli szabálysértés elkövetésére való hivatkozással.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont I. fordulata szerinti esetben az előállításnak három konjunktív feltétele van: egy jogszerűtlen magatartás, ami felveti a szabálysértés gyanúját, meghatározott személyhez (személyek csoportjához) célzott rendőri felszólítás ezen magtartás abbahagyására és ezen jogsértő magatartás továbbfolytatása a felszólítást követően. Bármely feltétel hiánya az előállítás jogszerűtlenségének megállapítását vonja maga után.

A Testület a megjelölt előállítási okra figyelemmel először azt vizsgálta, hogy a konkrét helyzetben felmerült-e valamely szabálysértés elkövetésének olyan szintű gyanúja, amely folytatása esetén elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra.

A rendőrség az előállítást megalapozó szabálysértésként a Szabs. tv. 195. §-a szerinti csendháborítást jelölte meg. A hivatkozott törvényhely szerint ezt a szabálysértést az követi el, aki lakott területen, az ott levő épületben, vagy az ahhoz tartozó telken, tömegközlekedési eszközön, továbbá természeti és védett természeti területen indokolatlanul zajt okoz, amely alkalmas arra, hogy mások nyugalma, illetve a természeti vagy a védett természeti értéket zavarja. A rendőrségi jelentés szerint már első ízben közölték a szabálysértés elkövetését a rendőrök a panaszossal, illetve azt is, ha folytatja a cselekményt, előállítják. Az ügyelet utasítására – mivel még egyszer bejelentés érkezett a hangoskodás miatt – a rendőrök ismételen megjelentek a panaszos lakásán. Az iratok alapján továbbá az is megállapítható,

hogy az előállítás megszűnt, miután a panaszos adatait a rendőrkapitányság épületében leellenőrizték, illetve szabálysértési ügyben meghallgatták.

A Testület ehelyütt ismételten utal arra, ha a rendőri fellépés mögöttes jogalapjaként a rendőrség egy Rtv.-n kívüli jogszabályban meghatározott tényállás tekintetében fennálló gyanúokra (jelen esetben szabálysértés gyanújára) hivatkozik, a Testület – a kérdéses cselekményért egyébként fennálló szabálysértési vagy büntetőjogi felelősség kérdésében való állásfoglalás nélkül – vizsgálja, hogy az adott esetben fennállt-e olyan fokú gyanú, amely elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra. Amennyiben a Testület ezt a vizsgálatot nem végezné el, a jogkorlátozás érdemi kontrollja kiüresedne, illetve elmaradna, és ezzel sérülne az érintett panaszhoz való alkotmányos joga. A Testület ugyanakkor hangsúlyozza: nem abban a kérdésben foglal állást, hogy a panaszos elkövette-e a szabálysértést vagy sem, csupán abban, hogy az adott helyen és időben rendelkezésre álló adatok alapján a rendőr gondolhatta-e azt, hogy a panaszossal szemben felmerül a szabálysértés elkövetésének gyanúja. Amennyiben igen, úgy a rendőri intézkedés akkor is jogszerű lehet, ha utóbb a szabálysértési eljárás azt állapítja meg, hogy a panaszos nem követett el szabálysértést vagy annak elkövetése nem bizonyítható.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján úgy ítélte meg, hogy **jelen esetben az előállításhoz szükséges feltételek fennálltak, az intézkedés kellő jogalap birtokában történt.**

b) Tekintettel arra, hogy a 33. § (2) bekezdése alapján fogatosított előállítások esetén a jogalkotó a rendőr mérlegelési jogkörébe utalta az előállítás szükségességéről való döntést, ezért a Testületnek a jogalap fennállásakor is vizsgálnia kell, hogy az előállítás megfelel-e az arányosság követelményének.

A fentebb ismertetett arányosság követelménye szerint több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással jár.

A panaszos előállítására az ügy adatai szerint azért került sor, mert a helyszíni bírságot nem fogadta el, a szabálysértést – a felszólítás ellenére – továbbfolytatta. A konkrét esetben tehát vizsgálni kellett azt, hogy az adott körülmények között szükség volt-e a panaszos előállítására annak érdekében, hogy a szabálysértési eljárás lefolytatásához szükséges adatait meg tudja állapítani a rendőrség.

A Testület a körülményeket úgy értékelte, hogy a panaszossal szemben kilátásba helyezett helyszíni bírság, illetve a panaszos igazoltatása nem vezetett eredményre, a panaszos magatartása (a rendőri felszólításnak nem tett eleget) miatt szükséges volt a rendőrkapitányságra való előállítása.

c) Mivel az előállítás Testület által jogszerűnek ítélt oka szabálysértés abbahagyásra irányuló felszólítás utáni folytatása volt, azt kell értékelni, hogy ez az előállítási cél (a szabálysértés folytatásának megszakítása) milyen tartamú előállítást tesz szükségessé.

Az előállítás időtartamával kapcsolatban az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése azt tartalmazza, hogy a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja.

A Testület álláspontja szerint a felszólítás ellenére folytatott szabálysértés megszakítására a lehető legrövidebb tartamú előállítás is elégséges, hiszen a szabadságától megfosztott személy már a hatósághoz való beszállítása során sincs abban a helyzetben, hogy a jogsértő magatartást folytassa. Az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulata alapján fogatosított előállítások legfeljebb addig tarthatnak, amíg az előállítással kapcsolatos és a szabálysértési eljárás megindításához szükséges dokumentációt az előállítás helyszínén a rendőrség felveszi, ezt követően az ilyen alapon előállított személyek szabadon bocsátásának van helye.

Jelen ügyben a panaszos előállítása az időtartamáról szóló igazolás szerint 2 órától 4 óra 25 percig tartott. Ezen idő alatt történt meg a panaszos beszállítása a rendőrkapitányság épületébe (ennek időtartamát nem tüntették fel a rendőrségi iratokban, de az feltehetően 10 percig tartott), átvizsgálása és a meghallgatása (utóbbi 4 órától 4 óra 15 percig tartott). A Testület kifejezetten kérte a rendőrséget, hogy nyilatkozzanak: az előállítás alatt pontosan milyen cselekményeket fogatosítottak a panaszossal szemben és azok tételesen mennyi időt vettek igénybe. A rendőrség ezt a kérdést abszolút válasz nélkül hagyta.

A Testület aránytalannak tartja a rendőrség mérlegelés alapján meghozott, a panaszos előállítása mellett szóló döntését.

Összefoglalóan a Testület álláspontja szerint a panaszos előállításának jogalapja az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pontja alapján a vizsgált ügyben fennállt, ugyanakkor az előállítás fogatosításáról való döntés az Rtv. 15. §-a alapján időben aránytalannak tekinthető, amely indokolatlanul hosszú ideig korlátozta a panaszos személyes szabadsághoz való jogát.

6) A panaszos előadta, hogy a rendőrök nem tájékoztatták az előállítás okáról, illetve annak időtartamáról szóló igazolás tartalmát nem ismerhette meg.

Az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése előírja, hogy az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

A rendőrségi jelentés szerint a panaszossal azt közölték, hogy a szabálysértés továbbfolytatása miatt állítják elő. Továbbá az előállítás okáról szóló tájékoztatást és az annak idejéről szóló igazolást kiadták. Az előállítás időtartamáról szóló igazolás ugyanakkor az előállítás okát nem tartalmazza, csupán azt, hogy az Rtv. 33. §-a alapján történt.

A panasz ezen része tekintetében a Testület további kérdéseket tett fel az intézkedő rendőrök irányába. A r. főtörzsőrmester úgy nyilatkozott jelentésében, hogy az Rtv. 33. §-ának (2) bekezdés f) pontja alapján, mivel a szabálysértést továbbfolytatja, azért állítja elő.

A Testület az előállítás oka közlésének megtörténte tekintetében a panaszosi állítást találta meggyőzőbbnek: a rendőrség részéről mulasztás történt, ami miatt sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. Az igazolás tartalmának megismerése tekintetében ugyanakkor – tekintettel arra, hogy a rendőrségi példányon a panaszos aláírása is szerepel – a Testület úgy foglalt állást, hogy az feltehetően megtörtént, így ebben a tekintetben a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga nem sérült.

7) A panaszos előadása szerint a rendőrök nem engedték, hogy magával vigye mobiltelefonját, illetve a rendőrség épületében sem engedték részére, hogy telefonálhasson szüleinek. A tanúk egybehangzóan úgy nyilatkoztak, hogy a kiérkező rendőrök nem engedték a panaszosnak, hogy magával vigye telefonját, mondván, úgysem használhatja a rendőrkapitányság épületében.

Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés, illetve az annak időtartamáról szóló igazolás szerint a panaszos hozzátartozója kiértesítését nem kérte. Az intézkedő r. főtörzsőrmester által készített jelentés tartalmaz egy olyan mondatot, miszerint amikor első esetben a rendőrök bementek a panaszos lakásába, és ott a helyszíni bírság kiszabásához szükséges formanyomtatványt töltötték ki, a panaszos „egy, az édesanyjával folytatott gúnyos hangvételű telefonbeszélgetés hatására úgy döntött, nem ír alá semmit”. Még ha meg is történt ez a telefonbeszélgetés, az nem pótolta a panaszos hozzátartozója értesítéséhez való jogát.

A Testület kérte a rendőrséget, hogy az intézkedő rendőrök nyilatkozzanak a panasz ezen részlete tekintetében is. A r. főtörzsőrmester tett csak nyilatkozatot, annyit közölt, hogy ő nem adott olyan tartalmú utasítást a panaszosnak, hogy a mobiltelefonját ne vigye magával. Az utólagos jelentés szerint a panaszos még otthon felhívta az édesanyját (Feltehetően a rendőr itt arra gondolt, hogy első kiérkezésükkor a panaszos felhívta az édesanyját, akkor azonban előállítást nem helyeztek kilátásba.)

A Testület az értesítés tekintetében felhívja a figyelmet az Rtv. 18. §-ának (1) bekezdésére. Eszerint: a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli.

A Testület ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy már a 130/2008. (XI. 5.) sz. állásfoglalása Indokolása IV. részének 2) pontjában és azt követően több állásfoglalásában is [Pl. 276/2009. (IX. 16.) sz. és 275/2009. (IX. 16.) sz. állásfoglalások] felhívta a rendőrség figyelmét arra, hogy a hozzátartozó vagy más személy értesítését elsődlegesen a panaszosnak kell biztosítani, és csak akkor a rendőrség feladata ez, ha a fogvatartott nincs olyan helyzetben, hogy e jogával élhessen.

A Testület a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján a panaszos (tanúk nyilatkozatával is alátámasztott) állítását fogadta el, és megállapította, hogy a hozzátartozója értesítésének lehetőségét nem biztosította a rendőrség, amely által sérült a panaszos tisztességes eljárásához való joga.

8) A panaszbeadványban a panaszos a vele szemben intézkedő rendőrök közül a r. főtörzsőrmester nő hangnemét és a vele szemben tanúsított bánásmódot kifogásolta. Nevezetesen: már a rendőrök első kiérkezésekor arrogáns módon beszélt vele a rendőr nő, illetve azt mondta, „Ne kelljen még egyszer kijönni, mert akkor elviszünk”. A második kiérkezésnél is arrogánsan beszélt vele ugyanez a rendőr. A rendőrségi gépkocsihoz rángatta a rendőr a panaszost, közben szintén megjegyzéseket tett („miért nem sírsz?”, „nem tudom, milyen szado lehetsz, de, remélem, örülsz a bilincsnek. ...”), úgyszintén a bilincselés okozta sérüléseire is. A rendőrkapitányság épületében 5 percre a fallal szembe állította a panaszost ugyanez a rendőr, s közben nem történt semmi. Az előállító helyiségbe zárva is megjegyzéseket tett a panaszos irányába. A panasz azt is tartalmazza, hogy a rendőr nő kezében volt a gázspray, ami úgyszintén fenyegetően hatott a panaszosra.

A Testület felvilágosítást kért a rendőrségtől a panasz ezen része tekintetében is. Az elsődleges rendőrségi dokumentumok között nem található információ sem a panaszos, sem az intézkedő rendőrök hangneme, viselkedése tekintetében. A Testület kifejezetten kérte, hogy részletesen nyilatkozzanak az intézkedő rendőrök a panasz ezen részletei tekintetében is, és a panaszbeadvány tartalmát a rendőrség megismerhette. A r. őrmester nem tett nyilatkozatot, a r. főtörzsőrmester azt nyilatkozta, hogy első alkalommal az intézkedést „kulturáltan, kiegyensúlyozott hangnemben” folytatta le. A második rendőri intézkedéssel összefüggésben a rendőr már azt nyilatkozta, hogy a panaszos volt az, aki „nagyképű, flegma, lekezelő magatartást tanúsított”, illetve „cinikus hangnemben, becsmérlően konstatálta” intézkedésüket. A panasz egyes részletei tekintetében ugyanakkor nem nyilatkozott a rendőr, csupán a gázspray vonatkozásában adta elő, hogy azt nem is láthatta a panaszos.

A Testület a panasz ezen része tekintetében utal az Rtv. 2. §-a (1) bekezdésének második mondatára, amely szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. Az intézkedő rendőrökkel – mint a közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaival – szemben minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Ezen törvényi rendelkezéssel összefüggésben a Testület hangsúlyozza, hogy a rendőrökre, mint a közhatalom képviselőire, különös súllyal nehezedik az emberi méltóság, és az emberi jogok tiszteletben tartásának kötelezettsége. Ezért minden körülmények között elvárható a tisztességes, az általa képviselt közfeladat mértékéhez méltó, a másik személy emberi méltóságát mindenkor szem előtt tartó viselkedés és hangnem.

A Testület továbbá felhívja a figyelmet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményekre is, amelyek ugyan nem minősülnek jogszabályi előírásoknak, azonban alapjaiban meghatározzák a rendőri hivatás értékeit, megtestesítik az állampolgárok rendőrökkel szemben támasztott elvárásait, erkölcsi iránymutatásul szolgálnak, illetve morális alapot biztosítanak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 1. pontja szerint a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie”. Az Etikai Kódex 5. pontja kimondja, hogy „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint pedig a rendőr „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület a fentiekén túlmenően utal a korábbi állásfoglalásaiban [lásd pl. a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás indokolása II. részének 3. pontját] megfogalmazottakra, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

Minthogy a rendőrség nem minden ponton cáfolta a panaszos állítását, illetve egyszerűen válasz nélkül hagyták a kérdéseket – továbbá a rendelkezésre álló körülmények nem támasztottak kétséget azzal kapcsolatban –, ezért a Testület a panaszossal szemben intézkedő rendőr hangneme és tanúsított bánásmódja tekintetében a panaszos állítását fogadta el, ezért megállapította, hogy súlyosan sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga. A gázspray-vel fenyegetőzés megtörténte tekintetében ugyanakkor nem tudott megnyugtatóan állást foglalni.

IV.

A Testület az ügy gondos mérlegelése alapján arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos igazoltatása és ruházatának átvizsgálása jogszerűen történt. A panaszos előállítása indokoltan történt, azonban időtartama tekintetében megállapította, hogy az aránytalan, ezáltal személyi szabadsághoz való jogot sértő volt. A panaszossal szembeni bilincs alkalmazás minden jogalapot nélkülözött, amely súlyosan sértette a panaszos emberi méltósághoz való jogát. A hozzátartozó értesítésének lehetőségét nem biztosította a rendőrség, a rendőrök az intézkedés céljának közlésére vonatkozó kötelezettségüknek nem tettek eleget, az előállítás oka közlése is elmaradt, amely mulasztások a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának többszöri sérelmét eredményezték. A Testület a bizonyítékokat továbbá úgy értékelte, hogy az egyik rendőr a panaszossal szemben nem megengedhető hangnemben beszélt és nem megfelelő bánásmódot tanúsított, amely által sérült a panaszos emberi méltósághoz való joga.

Az egyes alapjogok sérelme már egyenként is elérte azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért a többszöri jogsérelmet súlyosító körülményként értékelte a Testület. Ennek megfelelően a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2015. március 26.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Dömönkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
előadó testületi tag